

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

DOMINICA IV DESPRÉS DE PASCUA

No es estrany que els dexeïbles de Jesu Crist, testimonis oculars de totes les maravelles qu' Ell obrá, y enlluernats per la grandesa que revelava sa propia Resurrecció de entre els morts; embadalits per altra part, per les bellíssimes qualitats personals que robaven sos cors, quant tractá de despedirse d' ells per anarsen al Pare Celestial, se quedassen astorats, sens tenir valor per descloure sos llavis ni ferli cap observació. ¿Quina observació porían fer ells al qui ja coneixian ser sabiduría eterna, perfecta en tot judici, cabal en totes les coses? ¿Si estavan trists perque Jesu Crist se anava d' ells, no 'n tenían motiu? ¿Si callaven, no pareix justificat son silenci? No obstant, degué desagradar tal conducta al Bon Jesús, ja que los reprèn amorosament per ella, diguentlos: Vos acab de dir que m' en vaig á Mon Pare, ¿y ningú de voltros se digne preguntarme: ahont vas?

Tal reconvenció, es una important llissó que los doná el Salvador á ells, y també á noltros; perque lo que va reprende fonch s' amor indiscret que li tenían en quant homo, prescindint de sa Divinitat. Estau apegats als sentits, los volgué dir, y no vos mou sinó lo que es sensible. Per això ningú de voltros pensa en preguntarme per la excelencia y felicitat d' aquella dolça mansió dels benaventurats, ahont Deu fa ostentació de tota sa magestat, ahont ma sagrada humanitat va á rebre tota la gloria que li es debuda, de ahont vos he de enviar l' Esperit Sant, que perfeccionará la meua obra y derramará demunt tots voltros els meus dons.

Y si els apòstols meresqueren ser represos no per falta d' amor, sinó per no tenir les mires de tals grandeses, ¿com no mos recriminaria á noltros que feim d' aquest mon y ses vanidats, objecte final dels nostros cuidados y ternures? Si fos menos dificultós coneixer, ò el mon menos afanyós en dar á coneixer lo fals de los plers y sa vanitat, seríem menos culpables. ¿Pero siguent com es, quina excusa pot tenir el nostro apego? Tothom inclús el més entusiasmat se queixa d' ell, y no fa justicia á ningú. Ninguna consideració té al mèrit, y umpl els pobles de descontents y desgraciats, y no té cap servidor que no siga esclau;

aquest mon cuyes máximes ridícules son altres tantes lleys contraries regularment al bon sentit y oposades sempre á les del Evangèli. La sensillés y bona fê se miran com á virtuts d' esperits apocats; la modestia, la docilitat y pietat cristiana, com indicis d' un enteniment curt. Tal es el mon de qui estám enamorats y per el cual no pregá Jesu Crist; tal es el mon, á qui l' Esperit Sant va convencer de iniquitat y de injusticia; tal es el mon, de qui molts temen tant els judicis, ab qui contemporisan tant y del que son esclaus.

¿Es possible que els homos qui estiman tant la independència, rèbien voluntariament la ley de tanta espècie de gent? Respectém á totes les persones de consideració y de distinció, segons el mon; però mirém ab el major despreci l' esperit y les máximes del mon que sían contraris al esperit y máximes de Jesu Crist. Meditém sovint aquelles paraules del Eglesiástich: *En el mon tot es vanitat y un no res*, y repetiguém moltes vegades com Davit: *Senyor, apartau els meus ulls de la vanitat que reina en el mon; y feismé caminà ab desembarás per els camins que conduexen á Vos.*

MOSSEN JOAN.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Dia 14. Dilluns.—S. Bonifaci, mr.
- Dia 15. Dimars.—S. Isidro, llaurador.
- Dia 16. Dimecres.—S. Juan Nepomuceno, mr.
- Dia 17. Dijous.—S. Pascual Bailón, conf.
- Dia 18. Divenres.—S. Felix de Cantalici, caputxí y efr.
- Dia 19. Dissapte.—S. Pere Celestí, papa.
- Dia 20. ✕ Diumenge.—S. Bernadi de Sena, efr.

NOTICIES HISTÓRIQUES

XVII

Dia 15.—L' any 1851, á Palma, á trench d' auba s' experimentá un gran terremoto que espargí la feredat y consternació entre tots sos habitants; la major part d' ells exiren al camp; y durant molts de dies no gosaren dormir baix taulat, sinó baix de tendes y barraques dins les places y fora murades.

S' en ressentiren moltes cases è iglesies, quals voltes y campanars romangueren cruxits. De llavors ensá s' extengué la devoció á Sant Emigdi qual imatge ab la de la Verge *Mare de les Gracies* se posaren y están en l' altar major de S. Cayetano.

Filla del Sargent Soler

SOLLER 11 DE MAIG DE 1561

—¿Què fas aquí, filla meua,
concirosa ab lo cap baix?
—¡Ay, ma mare, si hu sabessiu
vos costaria un esglay!
—¿Has tengut lletra d' en Toni
que te doni mal senyal?...
Si es per axò, no sospiris,
bous partits no 't mancarán:
En Marquès,... En Castanyer...
son tant ríchs y ben plantats;
sobre tot son molt valents
que es lo que á tú més té plau.
—En res d' això, ni de lluny,
pensava en aquest instant.
¡Altres còses més funestes
el còr me tenen nuat.
Es venguda la noticia
que s' acostan d'ües naus,...
¡Deu volgués que s' aфонassin,
ab sos moros, devall mar!
—Y ¿ton pare no hu sabria,
'sent ell es Mestre del Camp?
Deixa aná aquestes quimeres;
deixat de llagrimetjar,...
—Mala nova sempre es vera.
¡Cuant mon pare 's torba tant...!
—Encara l' hora no passa
que sol veni á descansar.
—¡Ay! Resèm, mareta meua,
perque la Verge nos salv.

* * *

No havían passat un' hora,
y ses campanes, rebent,
de la Parroquia y Convent
tocavan á ¡via-fora!
En Toni Soler ecsorta
y anima als arcabussers;
En Bascós als ballesters,
qui, per la lluyta 'ls conforta.
N' Angelats se multiplica
enardint la jovintut;
que 'l valor y la virtut
tot amb ú se necessita.

* * *

Ja, des Port, la Fortalesa
foguetja al vil inimich,
qui, á s' arenal d' En Repich
vol desembarcá ab sorpresa.
Com expèrt que es en la guerra
á les Pantes dirigeix
ses naus, y allá consegueix
posar ses tropes en terra,
Mentre 'ls cristians s' allunyan
del port, á Deu invocant;
les seues armes ventant
que spurnetjan y retrunyan,
Ab dues hosts s' arcabusetjan;
molts son els morts y ferits.
Els moros s' han dividits
y per dins l' Horta saquetjan.
A un d' ells qui pensá fer festa
ab sa filla d' En Soler,
li clava ella un dard de ger,
armada de sa ballesta.
Y, al aguait, na Catalina,
veu venir algun jovent
que entre els batzers del torrent
cap á ella s' encamina.
—Catalina: fugiguèm,
¡la bataya está perduda!
Si no venen cans d' ajuda
dins uu hora esclaus serèm.

—¡Ja hi veniu acovardats!
¿No es viu el Sargent Soler?
—Si que hu es.
—¿Y n' Angelats?
—També hu es.
—¿Y en Castanyer?
—Ell ha presa una bandera...
—Donchs, ¿perquè voltros fujiu?
Me deis que mon pare es viu,
¡vergonya! ¿y tornau arrera?
¡Covards! A n' es Camp de l' Oca,
m' en vaig jo, voltros... quedau
adins la vila, guardau;
jo faré lo que me toca.
—Y aquest moro, ¿quí l' ha mort?
—No heu estat voltros, per cèrt.
—Has tenguda una gran sort!
—Qui s' acoquina es qui pèrt.
—M' en vaig á ajudá á mon pare;
la Verge 'm protegerá.
Cap de voltros, en torná,
no gòs mirarme la cara.

* * *

Ja 's partit *En Catal*
com una Juana d' Arch,
mostrantlos en l' aire estesa
per senyera y estandart
un sòl (que fou l' escut d' armes,
de Soller) tot radiant
ab dos lleons qui 'l sostenen,
símbols de forsa y nom clar.
Aquells joves ab l' ecsemple
se refán encoratjats,
y drèts an el Camp de l' Oca
ja s' en tornan coma llamps.
La victoria 's declarava
de part dels mahometans;
emperó na Catalina,
amb los joves avansant,
¡Bé 'n degollaren de moros!
¡Bé 'n derramaren de sanch!
pues devant la Capitana
qui portava l' estandart,
tots volgueren donar proves
de valents y de llèals.

* * *

Cuant tornavan á la vila,
En Soler vengué nafrat,
y sa filla lo curava
Dins un llit, a l' Hospital.
Dols consol als qui morían
prodigava ab cor síuau:
fins p' els moros que bramavan,
renegant encadenats,
L' Heroína de la Guerra
era Angel de Caritat;
y sa mare l' abressava:
¡Catalina, Deu t' ho pach!

* * *

Conseguida la victoria,
el poble reconegué
que, gran part d' aquella gloria,
deguda á Deu vertadé,
se lográ y jo hu creg també
(en que no hu digués l' Història)
á la filla d' *En Solé*.

J. RULLÁN, PVRE.

ERRATA.—En la poesia *A María Patrona de España*,
publicada en el número anterior, además de otras faltas in-
significantes, en donde dice:

Por la vil secta angustiada,
debe decir
Por la vil secta engañada,

REGIONALISME LITERARI

DEL nostre amic y constant col·laborador Mossen Bernat Balle pvre. hem rebut un llibre titulat *Agranadures, Espigolayes y Axarmims* que conté reproduhits trenta cuentos dels que baix lo pseudonim de BRAULIO, du publicats en aquest setmanari.

La meteixa franca crítica, varietat de matèries, tratades amb frasseologia popular y amb lo graciós bon humor que se nota en les seues *Setmanes frites y amb escabetxo*, remuntan al Sr. Batle vora el nivell que han alcansat Mossen Antoni Maria Alcover, (*Jordi des Recó*) ab ses *Rondalles mallorquines*, y D. Pere de A. Penya ab sos *Cuentos Populares*. Aquesta casta de literatura, es la que se ensaboreix ab més afany dins les llars y obradors dels pobles de Mallorca, preparant als joves pera coneixer y estimar la nostra rica y hermosa llengua. ¿Quin dia será que veurèm publicada una col·lecció de romansets populars de caracter històrich, serio? Y ¿per què no se publica econòmicament una col·lecció de cançons mallorquines, antigues y modernes, ben seleccionades, a fi de substituir les forasteres, y els estrafalaris couplets de zarzuela verda que tan en boga están dins la nostra illa? Mos sembla que contribuirían moltíssim, (tant com els setmanaris) a divulgar y a ensenyar la nostra parla y la nostra Historia, y per consegüent a despertar l'esperit patri, y l'amor a lo nostro que fins ara tant s'ha desjectat.

Homos de molta il·lustració nats y establits dins Mallorca, que *posseeixen* bé la llengua castellana y la francesa, no saben llegir la mallorquina, quant manco escriurerla. Y aquests que se riuen de lo *envitricollat* en que están escrites les edicions de les obres de Ramon Lull, y casi no acerten a confegir els versos clàsichs dels moderns Mestres en Gay Saber, ¿aquests podran honrar la memoria dels nostros antepassats, y seguir el moviment regionalista de *Catalunya nova*?

¡Deu nos assistesca!

Comensém per lo primé, educant è instruhint al jovent que puja, no en los rams de la desacreditada política; no en los ideals eclèctichs que venen a abolir los sentiments de patria; no en les escoles del indiferentisme relligiós, sinó en les virtuts essencials dels feèls catòlichs y dels veritaders patricis.

Después vengan totes les llibertats compatibles amb la dignidat y honradès dels pobles; vengan els grans projectes per millorar realment lo nostro benestar material en tots conceptes. Però res d'axò conseguirem cridant y escanyant, ni dantmos tò de savis eminents, y de porta-veus del sigle XX; als savis de llogaret, sens fer tant de soroll ni pretenir les places de Pere-Mateus, los basta per passarnos devant, no perdre de vista el nostro lema: Patria, Fè, Trabay, Virtut.

Axí heu entengueren els nostros Mestres Jusep M. Quadrado, Tomás Aguiló, Marian Aguiló, Lluís Pons y Gallarza, Tomás Forteza y Victoria Penya, (al cel sían tots;) axí heu practican els escriptors vivents Mossen Miquel Costa, M. Jusep Rullán, M. Joan Bta. Ensenyat, M. Antoni M. Alcover, M. Mateu Gelabert, M. Mateu Rotger, M. Miquel Gayá, etc. y els seglars: Geroni Roselló, Ramón Picó, Pere de A. Penya, Miquel Amer y Servera, Miquel S. Oliver, Joan Alcover, Jaume Pomar, y altres qui trabayan ab gran delit y

fè, cada cual desde son lloch sens pretensions vanidoses ni rivalidats mesquines.

La darrera mostra de s'activitat modesta la mos dá diumenge passat D. Antoni M. Alcover, citant y reunint dins la Biblioteca del Palau del Sr. Bisbe, una cincuentena de joves, iniciats en la nostra literatura, encarregantlos que replegassin mots, paraules, veus, termes y adagis a fi de posar fil a la guya per la publicació d'un Diccionari Mallorquí.

També sabém que alguns dels companys citats s'ocupan en la redacció de llibrets de devocions, que tant se necessitan per evitar les *repentines* traduccions del castellá, demunt la trona.

¡Llástima que el premi oferit p'el nostro senyor Bisbe al autor d'una col·leccioneta de romansos trèts de la Vida de Ramón Lull, no hagi vengut a Mallorca!

Per acabar aquestes desgavellades notes, diré que hem rebut d'en Angel Aguiló, fill de † don Mariano, el llibret *Recorts de juvenesa*, (poesies amoroses) que s'ha publicat, después del *Llibre de la Mort* per comensament de la numerosa sèrie d'obres inèdites del meteix Mestre en Gay Saber, cual estudi biogràfich bellament escrit per D. Miquel S. Oliver, també reberem.

Resulta, donchs, que el nostro *Regionalisme literari*, quals llevoretetes comensaren a escampar els Aguilóns fa més de mig sigle, y ara floreixen, está a punt de donar gran esplet fruyter, gracias al laboriós concurs que desde les planes de *La Palma*, *L' Ignorancia*, *La Revista Balear*, *El Museo Balear*, *La Roqueta*, *MALLORCA DOMINICAL* y alguns altres periòdichs li hem prestat. Y consti que l'ortodòxia catòlica ha inspirat sempre, dins Mallorca, les millors composicions escrites en prosa y en vers; de lo cual podém tenirne justa satisfacció.

Basta per avuy.

B. FERRÀ.

Relliquiari de Mallorca

III

SANT JORDI

LES sagrades relliquies de S. Jordi Martir, que se veneran en l'Iglesia de S. Jaume d'aquesta ciutat, li foren cedides per los senyors hereus de D. Manuel Moragues de bona memoria.

Volent saber noticia d'aquest sagrat còs, l'infrascrit, después d'haver averiguat, (per medi de la Sagrada Congregació de Relliquies) que procedian de Montalbodo, ara Ostra, de l'alta Italia, Diòcesis de Sinigaglia (patria de Pio IX) se dirigí al Párroco (*curato*) d'aquell poble, ab atenta carta, a la qual li contestá aquell bon sacerdot ab les sigüents paraules: (traduïdes a la nostra llengua.)

«Les relliquies de S. Jordi Martir de que me parla, foren tretes de la Iglesia de PP. Filipenses d'aquesta ciutat, ahont hi havia molt de temps que h'estavan, segons m'assegurá el sacristá de dita Iglesia, Juan Pettinari y altres tres testimonis, tots persones dignísimes de è.—A consecuencia de la supressió de les Ordres relligioses, les santes relliquies de S. Jordi, foren trasladades per el filipense P. Vicens Bruni a la casa del Sr. Antenor Domeniconi, el cual recorda molt be, haverles dat hospedatge justament ab el P. Bruni.—Aquest fou después nomenat Rector del Seminari de Sinigaglia, devés l'any 1868, en los seus vius, y li podrá dar més relació de les Relliquies de S. Jordi.»

Agrahit á Deu y á S. Jordi, per haverme ubert aquest camí, vaig escriure al P. Vicens Bruni, resident á Sinigaglia, el qual, alegrantse molt de saber noves de dites rellíquies, me escrigué aquesta carta que traduïda en mallorquí diu:

«Antes de que el Rey Victor Manuel s'apoderás de l'alta Italia (devés l'any 1861) y fossen suprimides les Ordres relligioses, jo era sacerdot del Oratori de S. Felip Neri, á Montalbodo. Baix d'un altá de la nostra Iglesia, hi estava una petita urna, que se veia per uns retxats de fusta daurats, y se porian llegí demunt la matexa urna aquestes paraules *Corpus S. Georgii M.*

»Vaig treballá per eliminarla del *Inventari* y axò lograt, foren trasladades les rellíquies á la casa dels senyors Domeniconi, persona eminentement catòlica. Allá permanesqueren depositades alguns anys. En 1867 vaig ser nomenat Rectó del Seminari, càrreg que tenguí 18 anys. En aquell entremitj, (no record bé l'any) vengué un sacerdot de Sinigaglia á demanarme el Còs de S. Jordi per posarlo á pública veneració, qu'axí heu demanava una devota persona de tota confiança. Me vaig decidí á entregarlo; y no n'he sabut res més.

»L'Autèntica estava demunt l'Urna ben segellada, ab cintes vermelles.....—Vicens Bruni.»

Después vaig saber qu'el P. Bruni era el sacerdot filipense, qu'antes de l'expulsió d'aquella Comunitat, cuidava de la capella de S. Jordi Martir.

La devota persona que demaná aquestes sagrades rellíquies, era el Sr. D. Manuel Moragues, mallorquí, estant á Italia. El qual, les feu traslladada á Mallorca y les collocá per de pronte en l'oratori particulá de ca-seua. Allá estaren dignament custodiades, fins que, fa dos anys, foren trasladades á l'Iglesia de S. Jaume y colocades dins un sepulcre preciós d'estil ojival, en la capella antes dedicada á S. Plácido Martir, qual imatge pintada está ara al costat de l'evangeli de dita capella. El sepulcre de S. Jordi serveix de retaule, y part demunt hi ha una hermosa vidriera de colors, ab una figura de S. Plácido que s'en puja al Cèl.

Aquest Diumenge, quint *post Pascha* se li fa solemne festa.

Dites rellíquies foren regonegudes per l'Autoritat eclesiástica devant 22 testimonis.

L'Autèntica fou enviada á Roma per la revisió exigida, y l'Eminentíssim Cardenal Parochi escrigué al peu d'ella: *Vera autenticitate pollet.*

BONAVENTURA BARCELÓ PVRE.

Rector de Sant Jaume.

RECLAMS

Entre 'ls molts periòdichs nous que de cada dia mos arriban, mos semblan dignes de recomenació:

La Il·lustració Llevantina que parla molt dels homos, de la terra y de les coses de Mallorca, entremig de les de Catalunya y Valencia.

Lo Boletín de la Biblioteca-Museo-Balaguer, de Villanueva y Galtrú. (Epoca V. año I.)

E. Orbe Católico, de Madrid, Revista semanal de Religión, Literatura y Artes con censura eclesiástica, y fotografats y policromies molt hermoses.

Lo Pensament Catalá, setmanari científich y literari, dirigit per lo nostro amic Mos. Jacinto Verdagué; exí á llum dia 6 del corrent mentres el Govern suspenia *La Veu de Catalunya*, qual setmanari (después diari) havian publicat vuit anys la major part dels qui ara redactan *Lo Pensament*. Diu que, per folletí, donará prest l'obra «del poligraf catalá y gloriós Mártir de Crist lo Beato R. Lull, intitulada *De la pujada y baixada del enteniment*» y altres.

Viscan molts d'anys tan bons companys.

SETMANA FRITA Y AB ESCABETXO

¿Aquí qué passa?

Aquí han passat, *con gran entusiasmo* de part d'aquell públich, regenerat ab *sangre torera*, ses primeres *Festes regionals* dedicades al *banyam*, (com si diguessim els *Fochs Florals mallorquins*) á les portes del qual temple, consagrat á l'art per *ecsel·lència*, á l'art de *matú*, no hi faltaren bastonades y còps de puny y nassos esceletats y altres *irreverències* de que n'han fet mèrit els *revisteros*, condolintse de sa falta de civilissació y poca cultura del poble mallorquí á n' aquí, dit entre parèntessis, lo atreuen els consabuts *rotatius*, á l'ora d'anuncis y *oficiosas gacetillas*, al gran espectacle de la barbarie Natural, dirán ells, *¡el público va de toros.... y es el que paga.....; pués hablarle de cuernos, para darle gusto!* ¡Lo demés son violés!

Y, ¡cuantes facilidats dona el Dimòni als qui 'l volen servir! Tot arreu es una trama y un text d'en Barrufet per allunyá als catòlics de Cristo son Rey y Senyor.

Els atlots de sa doctrina molts fan *full* á sa *catequística*, perque, primé que aprende ses oracions, es aná á rebre es cavalls morts y á ballá demunt es *Tòro* tot seguit ses mules enflocades l'han tret des *Uoch des sacrifici*; els estudiants, á l'ora de potadetes, y ab s'amenassa als pares de que si no els deixa aná als *tòros treurán una carabassa*, á n'es Juny, lo gran que hi torsin es coll dits *parets*; els *enamorats*, ab s'excusa de s'atlot, els *papays* ab so pretexte de acompanyarhi es nins, ses *marides* per allò de no deixá en les *astias del toro* á sos marits; tot hom troba rahons y motius suficients per *fer banyes* ¡Vaja un mon!

Resultat: tot son llástimes, tot hom se queixa que es pedás no basta, que no hi ha mèdis per á gonyá un sòu; que sa *fam roega*, que ningú té un cèntim per á *fé cantar un cego*; que... Y no obstant, sa *Plassa* no basta per á satisfer els desitjos dels *aficionats*; y no faltan vestits nous, fets *ad hoc*, per la tal festa, ni un *lujo deslumbrador*; ni qui, per á satisfé sa *afició* se rompi sa cara per á manllavá un duro, á no torná, *sablazo* frecuent, y del qual en fou ferit, una volta, l'any passat, el qui escriu aquestes retxes. ¡Vaja un *mico* mes fenomenal!

¡Quina llástima que per ses coses de la religió, que son els interesos de s'ánima, no hi haja el dcume del entusiasme que hi ha per ses festes del *banyam*! ¿Què lo primé es lo primé? Caaa..., ¡lo primé son es novillos! ¡Dios sobre todo!

Aclaració.—Al parlar, la setmana passada, de *fruyta del temps* (verbo *oposicións*) cregueren alguns que 'l *tir* anava directe á *qualcú*. Hem de fer constar que no entrá en lo nostro ánimo molestar á ningú, y molt manco al Senyor agraciá ab la prebenda de Canonge, obtenguda después de brillants *escercissis literaris*, en la nostra Catedral, per lo Doctor D. Mateu Garau á qui, per sos mèrits, ciencia y virtut lo considerám digne, y desitjám que la disfruti molts d'anys. ¡Sentim que á una proposició *casí general* l'hajin volguda particularisar!

Y hem de fer avinent que en los nostros escrits *nadie mete la pata*, sinó en

TOMÁS D'ETS AMBUYS.

MALLORCA DOMINICAL

REVISTA DOMINICAL BILINGÜE

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se reparte los sábados, y contiene ordinariamente cuatro páginas de texto; pero cuando los recursos lo permiten, publica números de á och) páginas, suplementos ó aumenta la tirada y en este caso el exceso

Se distribuye gratuitamente

Se sufragan los gastos por medio de suscripciones desde

25 cénts. de peseta mensuales en adelante

Por 25 cénts. se sirve semanalmente un ejemplar; por 1 peseta cinco; por 2 pesetas diez, y así sucesivamente.

Imprenta de José Mir.—1900